

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published bi-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51465

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"

газета для робочого класу — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видав. Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Роб. Домі, на р.і вулицях Річарда і Макгрегор, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ДОВКОЛА ОСТАННІХ ПОДІЙ В КИТАЮ.

ЧОМУ МИ ПИШЕМО ПРО КИТАЙ?

Писали ми багато про Китай і тепер пишемо. Бо надто велика це країна, з багато-мільоновим населенням і надто великі події у ній відбуваються останніми роками.

Дуже далека від нас ця країна, але дуже близькі нам її революційні події, що у ній розвиваються. Азіатська це країна, з життєм монгольським населенням, але робота європейських та американських білих культуртрегерів, є в ній причиною довголітніх кровавих подій. А події ті такі, що готують кожній хвилині запалити цілий світ пожегом світової війни.

В столиці Чан Цо-Ліна почався наїзд на радянське посольство, а закінчився він наїздом на радянське торговельне представництво в столиці Англії.

В Китаю б'ються, а в Європі починають чуби боліти. Тому близькі нам події, які розвиваються в Китаю. Бо як тільки в Китаю перемога одного з воюючих починає ставати очевидною, то гостріше починають говорити про небезпеку війни в Європі. Бо як тільки починають побіждати революційні армії в Китаю, починає підніматися бовіний дух європейського та американського пролетаріату, починають веселіше дивитися у своє майбутнє поневолені колоніальні народи, починають боятися за свою шкіру міжнародні лихварі-визискувачі.

І, навпаки, як тільки починають вище підносити свої голви генерали Чан Цо-Ліна та Чан Кай-Ші, радють міжнародні імперіялісти, затирають з радости руки і гірше наступають на працюючих своїх країн.

Тому ми писали й пишемо про Китай.

ЧАН КАЙ-ШІ І КИТАЙСЬКИЙ ПРОЛЕТАРІАТ.

З Кантоном до Шангаю йшла народна китайська армія під проводом генерала Чан Кай-Ші. Командував Чан Кай-Ші тою армією, хвалився, що прожене з Шангаю й взагалі з Китаю чужинських капіталістів, відрубав голову Чан Цо-Лінові і встановить в Китаю лад і порядок. Коли ж прийшов він до Шангаю і побачив, що величезний революційний шангайський пролетаріат завоював Шангай ще до його приходу та хоче фабрики, заводи та всю владу взяти у свої руки, злякався Чан Кай-Ші. Бо не для працюючих китайських мас відвідував він Китай від чужинських капіталістів, але для китайської буржуазії. Точнісінько так саме, як робив Керенський в Росії. І коли прийшлося Чан Кай-Ші вибрати між працюючими масами Китаю, а чужинськими капіталістами, то він без ніяких хитань став по боці останніх, дістав за це від них п'ятнадцять мільонів доларів "позички" і почав так само, як і Чан Цо-Ліна, відрубувати китайським революціонерам голови.

Так Чан Кай-Ші зловив свого "революційного" карка на шангайському пролетаріатові.

ЧОРТЯЧІ ДІЛА "ХРИСТІАНСЬКИХ" ГЕНЕРАЛІВ.

Після проголошення Чан Кай-Ші зрадником китайської революції, ганковський уряд поставив на чолі своєї армії "християнського" генерала Фен Ю-Сяна. Він за короткий час розбив війська північних генералів і прогнав їх з провінції Гунан за Жовту ріку, захопивши столицю провінції Ченчов. Та не пройшло багато часу, як телеграми принесли звістку, що генерал Фен Ю-Сян і Чан Кай-Ші з'їхалися на нараду в місті Ченчов, а там вразили тісно між собою співробітничати. Зараз після цього Фен Ю-Сян вислав доганяння до ганковського уряду, щоб він нагнав Бородину й інших російських радників, порвав всякі зв'язки з комуністами, розв'язав китайські трейд-юні, комуністичні організації, заборонив селянські організації і т. ін.

Що-ж цему за причина? Знову підкупили чужинські капіталісти? Вони не від того, щоб підкупити, як і кожний буржуазний генерал не від того, щоб продатися. Але тут справа маєтися інша. Провінція, в якій ділає Фен Ю-Сян із своєю армією, є в глибині Китаю. Там чужинців мало. Там від віків шаліє павщина китайських поміщиків, землевласників. І як тільки почули селяне подекшення своєї долі, вони багато-мільоновою масою почали відбирати в поміщиків землю, касувати панщину. За короткий час вони сконфіскували поміщицького майна вартості на багато мільонів доларів.

По цілому середньому Китаю почалися масові селянські повстання. Взнявши свій початок на території ганковського уряду, вони хутко поширилися на територію Чан Кай-Ші й Чан Цо-Ліна, охопили кілька найбільших провінцій. Збунтувалися селяне в провінції Гунан і офіцерія ганковської армії пішла проти селян. Послав ганковський уряд туди генерала Тан Шен-Чі, а він замість усмиряти офіцерню, перейшов на її бік. Те-ж саме сталося з другим висланником ганковського уряду.

КИТАЙСЬКА ОФІЦЕРНЯ ПРОТИ СЕЛЯН.

Організовані сили китайських селян зростали кожного дня, селяне домагалися землі й волі, а сам ганковський уряд замість вдовольнити справедливі домагання селян, почав провадити політику на відрізок покійної київської Центральної Ради. Селянського повстання злякався й Фен Ю-Сян. Селяне середнього Китаю бунтують вже не проти чужинців, але проти своїх віковичних визискувачів. А китайські націоналістичні генерали ради-б позбутися чужинців та самим засісти на їх місця. Бо генеральське м'яке тіло прагне генеральського життя.

Тому Фен Ю-Сян в утіматумі до ганковського уряду домагається приборкання робітників і селян, бо "вони пригнічують промисловців, власників фабрик і земельних обшарників". І ганковський уряд двозначить, хитається, ухвалює двозначну резолюцію, щоб "збройні конфлікти між військами з одного

боку, а робітниками й селянами з другого, заперестало, бо в противному разі будуть підприняті гострі кроки".

Проти кого? В тому то й річ, що не говориться проти кого. Через отаке дволичне становище ганковського уряду, Комуністичний Інтернаціонал наказав членам китайської комуністичної партії виступити з ганковського уряду (його тепер називають також — вучанським), але стояти в Кумінтані; замість клича "На Пекін", видвинути клич "Землю селянам", тоб-то розв'язати в більшовицькому дусі земельне питання в Китаю, розв'язати так, як його розв'язують вже самі селяне. Це раз на все покінчить із становищем дволичних генералів.

ОСТАННІ ВІСТІ З КИТАЮ ПОПЛУТАНІ.

Останні висті з Китаю такі, що неначе-б то вучанський (ганковський) уряд наступає на Нанкін, місце осідку урядування Чан Кай-Ші і що через те Чан Кай-Ші відтягає свої війська з півночі до Пукова (через ріку від Нанкіна). Та сама новинка каже, що правдоподібно Фен Ю-Сян прилучиться до вучанського уряду проти Чан Кай-Ші, бо цей останній зрадив вже Фен Ю-Сяна, а змовився з Чан Цо-Ліном.

Скільки в цему правди — невідомо, але з поведінки цих генералів ясно показалося, що ніякої полєкші від них китайським працюючим масам не чекати. Як тільки працюючі схочуть піти у своїй боротьбі до повного економічного й політичного визволення, то всі ці генерали злучаться разом проти них. А допомогу їм, генералам, кожного разу дадуть міжнародні капіталісти.

Тільки чисто класова боротьба визволить китайських робітників і селян з соціальної й національної неволі. І в цій боротьбі повинні допомогти їм працюючі цілого світа під кличем "Руки геть від Китаю!"

ВОСЬМА КОНВЕНЦІЯ МАЙНЕРІВ НОВОЇ СКОШІ.

Восьма річна конвенція 26-го району Юнайтед Майн Воркерс оф Америка відбулася в Нью Гезго, Н. С., в дніх від 20. до 28. червня при співучасті 113 делегатів. Ці річні зібрання є добрим засобом для оцінки настрою майнерів.

Сьогорічна конвенція вказувала радше на сплячого й невдоволеного велитня, що хоч надто виснажений, щоб ставати в бій, але готовий відповісти розпучливим протестом на всяку спробу дальшого гноблення його придушення. Під впливом реакціонерів майнерів Нової Скоші далися намовитися до прийняття зниження платні на 19 процент рік тому назад, а судьбу дальшої зміни заробітної платні віддали п'яновою, випрацюваному відомою Королівською Комісією Донкена.

На цій конвенції "сплячий велитень" дістав в руки перший звіт з успіхів, які БЕСКО osiąгнув протягом одного року, приміюючи згаданий експлоататорський план Донкена. Робітник Скот був представником майнерів при провірванні книг БЕСКО й при вирішуванні питань, чи БЕСКО міг-би платити більшу платню, чи, навпаки, майнери мусіли-б погодитися на поновне обниження заробітної платні, щоб таким чином втримати колеса індустрії в руці.

Великі зиски БЕСКО й нужденна платня робітників.

Скот здав свій перший звіт на цій конференції і в цьому зводі виявив, що БЕСКО-ві повелось не зле. Книжки вказують біля \$2,250,000 зиску, але цей "марний зиск" дедви чи дозволяє на підвищення денної платні в висоті до \$5.00 на протязі робочого року в 150 днів — так заявив Джан В. МекЛавд, редакційний президент 26-го округу Юнайтед Майн Воркерс оф Америка. Його наміром було спонукати майнерів до підписання дотеперішнього контракту ще на один рік, після чого він пробував-би спонукати Волвіна, президента БЕСКО, щоб він додав низькоплатним робітникам по кілька центів до їх нужденної платні, яку їм дається з мільонів нагарбаних незаслужено Волвином протягом минулого року в наслідок обниження робітникам платні в цій країні й локвату британських майнерів в Англії.

"Акція" проти комуністів відпала.

Конституція 26-го округу визнає день 1. травня одним з робітничим святом в кожнім році. Джан В. МекЛавд зробив внесок, щоб вислітнувати Перше Травня з конституції, а натомість встановити день 11. червня майнерським святом. Дата 11. червня є днем, коли БЕСКО-ві поліцаї замордували Вільяма Дейвіса в електричній фабриці в Нью Вотерфорд, а МекЛавд, як видно, не рижніється в нічому від інших реакційних шахраїв, коли він використовує випадок Дейвіса в тій цілі, щоб тільки позбутися свята Першого Травня з конституції.

Заступник президента, що провадив сесією, відмовився прийняти внесок, щоб це питання поділити на два окремі питання й голосування над ними з'окрема переводити не в один день.

Це викликало на конвенції велике обурення і "велитень" підвівся знову, прогнав голову з його крісла й обидва дні зробив він своїми святами на майбутнє великою більшістю голосів.

Слідуючого дня після звіту Скота преса оголосила заяву Роя Волвіна, що Домініон Стіл Корпорейшн мала чистого зиску \$1,750,000. Вугіль даєсталося ставленим підприємством в Сидней, продаючи його по лишнім цінам від коштів продукції й збиваючи в цей спосіб мільони для Волвіна. Все це читав "сплячий велитень" і розумів, про-

лаві фронту у всяких важких справах на протязі цілого тижня; однак після цієї останньої невдачі МекЛавда, він самий і товстопузий годоуанець Луїса, вважали за ліпше залишити справу комуністів, бо вигнання комуністів саме в цей час могло-б спричинити кінець 26. округу. Таким чином після промови Добінса, справи конституції не тикано більше.

Бовіний рух з низу.

Хоч 26. округ не виявляє майже ніякого життя, але під поверхнею, внизу, може до-

ПРОФЕСОР В. СІМОВИЧ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Доповідь Сімовича в Києві про тяжке положення Буковини.

До Києва прибув ректор Українського Педагогічного Інституту в Празі проф. Василь Сімович. В Академії Наук він зробив доповідь про сучасне становище української Буковини під румунською п'ятою.

Українська Буковина, яка колись була частиною Західної України і разом з Галичиною входила в склад австрійської імперії, від 11. листопада 1918 року перебуває під румунською окупацією. Ця окупація має характер найжорстокішого національного гніту, примусової румунізації й прагнення за всяку ціну перетворити українську Буковину в частину "великої Румунії". Навіть ті незначні національні привілеї, якими користувалася Буковина за австрійської монархії, цілковито знищені.

Які не були обмежені національні привілеї Буковини за Габсбургів, все-ж таки на 320 тисяч людини припадало тоді понад 1,000 народних українських учителів, були середні школи й семінари українські. Ледаче тільки Румунія захопила Буковину, як вона заходила суворо румунізувати всі установи, громадські організації, школи то-що. У першу чергу було змінено на румунські назви всіх вулиць, станцій та вокзалів. Потім влада почала всілякими способами виселити українську інтелігенцію з Буковини в Галичину.

Це примусове виселення переводило так, щоб надати йому характер "бжаннни" з боку українців і "допомоги" з боку румунської влади. В усьому разі з тих, що виселювалися, брали підписку, що вони не повернуться назад. Румунізація школи почалася з нижчого щабля, з початкової школи. У першу чергу всі українські початкові школи, що були на південь од ріки Пруту, було закрито, а учителів розіславо по цілій Румунії. У другу чергу румунізували всі школи поміж Дністром і Прутом. Українську мову цілком вигнано зі школи; учитель не має права навіть дати пояснення рідною мовою тоді, коли

бачити кожний, хто вміє дивитися, захований дх боротьби. Ненависть до Луїсової машини наростає кожного дня і через найменшу дрібницю може вибухнути боротьба за саме право боротьби за хліб, зрабоване цєю машиною, що давила й проганяла кожного, хто не хотів зігнути своїх колін перед нею. Річна конвенція майнерів Нової Скоші, яка щойно закінчилася, не зробила великого поступу вперед, але майнери рішучо відмовилися від відступу.

Дж. Б. МекЛавден.

ФЕДЕРАЦІЯ СУСПІЛЬНИХ ВИКИДКІВ.

В Парижі можна купити не тільки найліпше на світі чедло, брильянтову брошку, або любовницю. Тут за гроші можна підібрати трупу ліліпутів, хор глухо-німих, або уряд для якої хочете держави на світі, з якою хочете програму.

Тут в ділянках старого міста, побіч мільонів працівників рухаються десятки тисяч чужих наскомах.

Ось при вулиці Бремонт — з боку під 17-им числом — румунське посольство. В гарячий літній день коло посольства бігають кілька чорних точок. Коли пригланяться ближче, побачите, що вони мають форму людей.

При румунському посольстві є церква, а у ній в літній гарячий день правлять панахиду. По кому правлять панахиду? "По святой пам'яті" отамана Петлюри.

Чому-ж в румунському посольстві? А де-ж? Хто-ж гірше гнобить український народ, коли не-бояре?

отамана в румунській церкві зібралися азербайджанські та грузинські меншовики, соціалісти з П. Інтернаціоналу. Яка зворушачка картина. Соціалісти бють поклони за "святої пам'яті соціаліста" Петлюру.

Але для повного ефекту ще чогось не дістає. Ну й, чого-б?

Ні, не журиться. Картина доповнюється. Приходять в чорних костюмах представники польського посольства в Парижі — радник Владислав Нейман і перший секретар Ян Старжевський.

Що федерация "від моря до моря".

Чи потрібні ще до цього коментарі? М. К.

ГЕНЕРАЛІСІМУС ЧАН ЦО-ЛІН.

Минулий тиждень приніс надзвичайно важливу подію. Просто таки — історичну. Чан Цо-Ліна надав собі звання генералісїмуса та оголосив себе диктатором Китаю.

Тільки немовлята в наш час не вміють користатися з методів історичної аналогії. Аналогію можна знайти до чого вгодно. Пдете ви наприклад, по вулиці Зліва — хідника ще не почали ремонтувати, зправа, — вже почали, отже не пройде. На брук — а там такі каляжі, що хоч підновити човна завод. Ви згадуєте?

Подібна картина була на Русі, підчас навали татарської. Це й зветься: історична аналогія.

За цим методом, згадаємо, що 1918 р., коли гетьманський Київ було обступлено повстанцями, гетьман вся Україну Павло Скоропадський іменувався трохи інакше:

Гетьман вся Деміевки й Шулявки (київські околиці).

А коли захоплено було й Демієвку з Шулявкою, довелося українському диктаторові перехреститися на:

Гетьман вся Інститутської вулиці в Києві.

Тільки-бо на тій вулиці, де мистилася його резиденція, визнавали владу гетьманову.

Отож, оголосивши себе диктатором усього Китаю, Чан Цо-Ліна другого-ж дня мусів перемінуватися на диктатора всього Північного Китаю. Дальших уточнень чекать шовинники. Кажуть, що близькі радисти Чан Цо-Лінові вже відразу назватися:

Диктатор всієї власної голови.

Але він не погодився. Хто його зна, каже, чи хазяїн я над своєю головою? Можуть за національним звичаєм і одрубати. Єдине, що тишить Чан Цо-Ліна, це те, що досі ніхто не очинив його голови. Сам він очинив голови і Чан Кай-Ші і Фен Ю-Сяна і Тан Шен-Чі по 10 тисяч доларів, а його голови ніхто очинити й на долара не хоче.

Не вартя, кажуть.

А придбання Чан Цо-Ліном генералісїмуса теж подія немала. Тільки знову бачимо аналогію. Нагадає це нам отих петлюриновських полковників, що пограбувавши четверту шукроварню, вже замислювалися:

Четверта? Омьєко Куць ще тільки дні спалив, а й то вже отаман! Хлопці! Од сьогодні звіт мені не полковником, а отаманом.

Слухаємо, пане отамане! Надіслали батькові Петлюри на затвердження. А батько Петлюра підписував. Чого-б, пак, не підписати? Петлюра все підписував: договори з Польками, фальшиві гроші, смертні присуди...

Вітаємо пана отамана Чан Цо-Ліна!

Гость Котко.

НОВА КАРНА РОЗПІРКА ПРОТИ УКРАЇНЦІВ.

В Познані має початися новий процес проти кількох українців за мниму приналежність до тайної військової організації і за участь в нападі на пошту в Сремі на Познанщині. Напад мав улегчити Українцям, поштової урядник Меркун, який відповідати буде також за цей напад.